

YHDESSÄ KOHTI YHDENVERTAISTA KOULUA

Koulutuspäivä 2/3: Normikriittinen ja
antirasistinen pedagogiikka

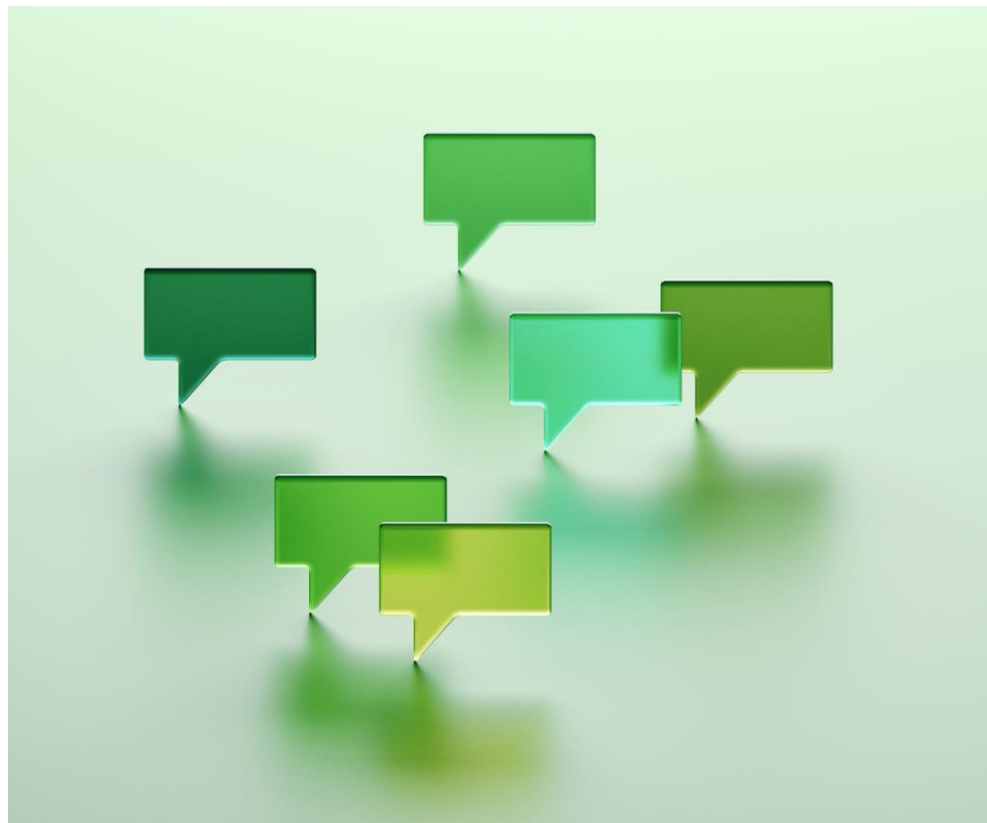
Kouluttajat: Mari Tapio ja Mona Eid

KOLME SANAA AAMUSTASI

Keksi ja kerro muille kolme sanaa, jotka kuvaavat aamuasi.

Sanat voivat olla mitä vain, esimerkiksi esineitä, ruokaa, värejä, tunteita, tekemistä.

TURVALLISEMMAN TILAN PERIAATTEET

Ole avoin.

Kunnioita.

Tunnista
oletuksesi.

Kannusta.

Ota vastuu.

Rentoudu!

MISTÄ VIIMEKSI PUHUTTIIN?

- Keskustelimme Eerikan johdolla muutoksesta, miten se tehdään: tunnistamisesta, ymmärtämisestä, muutostahdosta ja tekemisestä
- Testasimme yhdessä Teflon-testiä ja puhuimme jo vähän mikroaggressioista ja vähemmistöstressistä
- Opimme erityisesti maskuliinisuus- sekä feminiinisyysnormeista
- Lopuksi keskityimme koulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmiin

PÄIVÄN TAVOITTEET

- Syventää ymmärrystä siitä, mitä ovat normit ja miten ne vaikuttavat koulussa
- Tiedostaa, mitä (kaikkea) rasismi on ja miten se estää osallisuuden kokemusta
- Saada eväitä yhdenvertaisuuden ja antirasismien edistämiseen koulussa

Oma tulokulmani

- Projektipäällikkö, THL
- Antirasismien verkkokurssi -hanke, thl.fi/antirasismi
- KM, hum.kand., luokanopettaja & aineenopettaja

mona.eid@thl.fi

@monalizaeid

**ENNAKKOTEHTÄVÄ:
MITÄ ON
VALKOISUUSNORMI?**

PIENRYHMÄKESKUSTELU

- **Mitä ajatuksia nousi ennakkotehtävien materiaaleista?**
- **Tunnistatteko ilmiöitä omassa kouluyhteisössänne?**
- **Miten koulussa näkyy valkoisuusnormi?**
- **Millaisia tunteita ilmiöiden tunnistaminen teissä herätti?**
- Kirjoittakaa ajatuksia lapuille. Jokainen ryhmä kertoo muille yhden ajatuksen.

**TASA-ARVO JA
YHDENVERTAISUUS
EIVÄT AINA TOTEUDU**

TASA-ARVOHAASTEITA

- Varhaiskasvatuksessa pojat saavat enemmän ohjaajan aikaa ja tytöiltä edellytetään enemmän huolellisuutta ja avuliaisuutta
- Tasa-arvobarometrin (2017) mukaan kolmasosa opiskelijoista koki, että **opetusmateriaaleissa ilmenee sukupuolistereotyyppioita**
- Kymmenesosa sekä nais- että miesopiskelijoista arveli **sukupuolensa vaikuttavan opintosuoritustensa arviointiin.**
- Sateenkaarinuorten hyvinvointia kartoittaneessa tutkimuksessa **noin 82 prosenttia transnuorista ilmoitti kokeneensa koulussa toisinaan tai usein asiatonta kohtelua, kiusaamista tai syrjintää.**

YHDENVERTAISUUSHAASTEITA 1/2

- Ulkomaalaistaustaiset nuoret sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat nuoret kokevat **kiusaamista, syrjintää ja seksuaalista häirintää** koulussa useammin kuin muut (Kouluterveyskysely 2017 ja 2021).
- Yli 40 % nuorista kokee, etteivät opettajat ja aikuiset ymmärrä lasten ja nuorten moninaisuutta ja erilaisia taustoja hyvin. Noin 40 % nuorista on sitä mieltä, että **koulussa ei voi olla oma itsensä**. (Suomen UNICEF 2021)
- **Syrjintä työelämään tutustumisen tai työssäoppimisen yhteydessä** on perusopetuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa varsin yleistä. (Yhdenvertaisuusvaltuutettu)

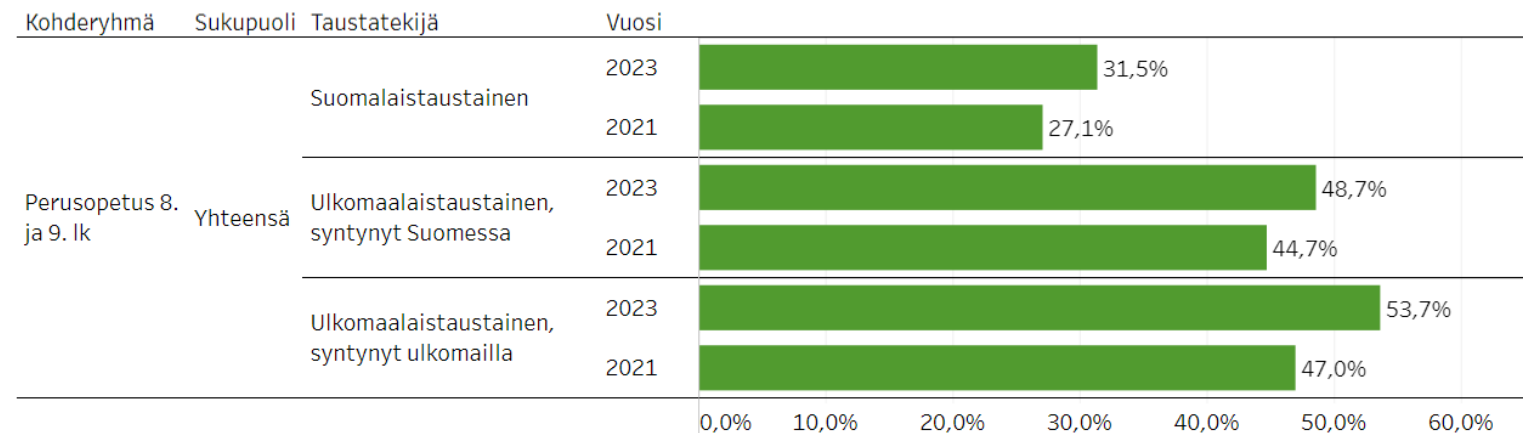
YHDENVERTAISUUSHAASTEITA 2/2

Yhdenvertaisuusvaltuutetun [selvitys](#) 2020:

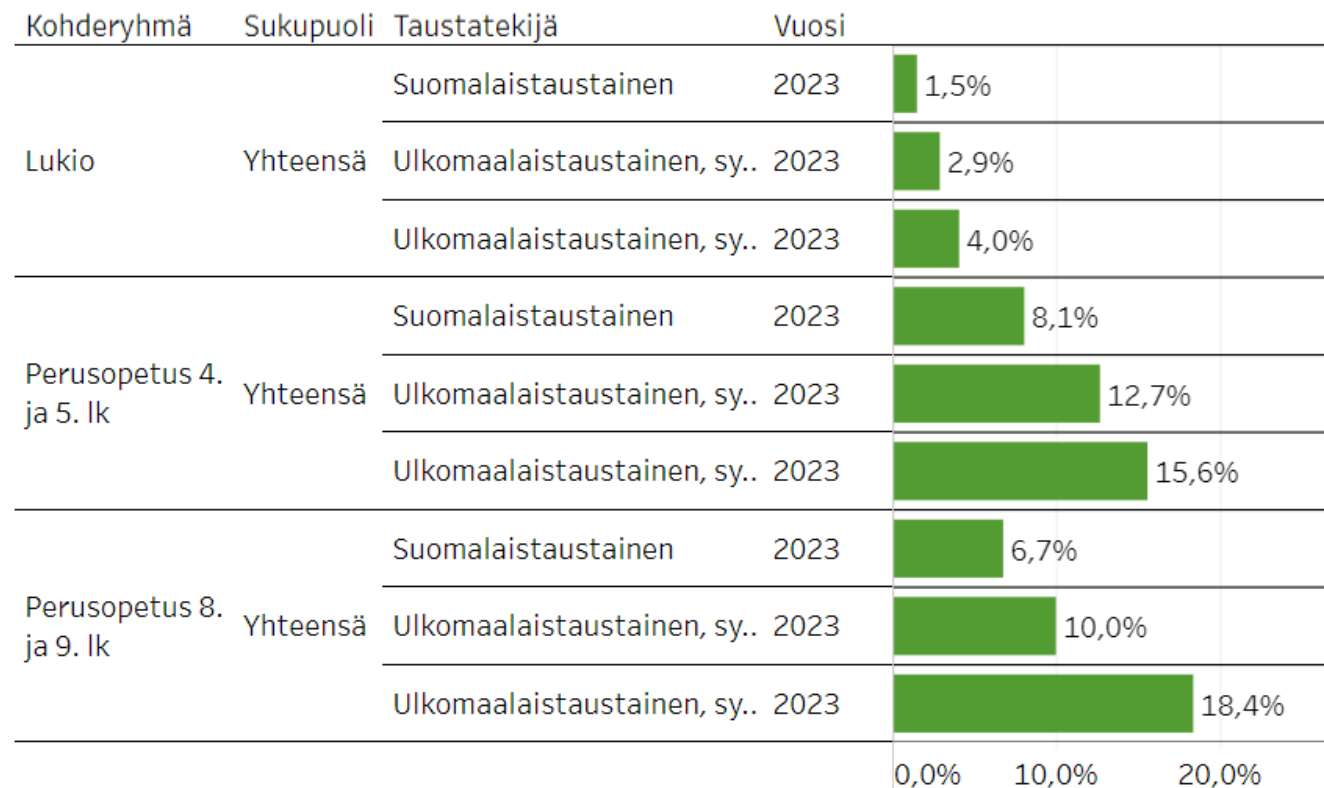
- Afrikkalaistaustaisista henkilöistä valtaosa (67 %) on kokenut syrjintää koulutuksessa. **Rasismia esiintyy kaikilla kouluasteilla.**
- Vastaajien ensimmäiset syrjintäkokemukset ovat tapahtuneet nuorella iällä. Lähes viidesosa on kokenut **syrjintää jo varhaiskasvatuksessa.**
- Syrjintäkokemukset ovat esim. sanallista häirintää ja fyysistä koskemattomuuden loukkaamista tai esimerkiksi ryhmästä ulossulkemista.
- Rodullistavaa ohjausta tapahtuu selvityksen mukaan oppilaanohjauksessa sekä S2-opetukseen ohjauksessa.

Kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla, 8-9. lk

Indikaattori perustuu kysymykseen: ”Onko sinua kiusattu, syrjitty tai häiritty seuraaviin asioihin liittyen viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana koulussa/oppilaitoksessa tai vapaa-ajalla?” Summaindikaattori muodostuu yhdeksästä kysymyksen osiosta: 1) Paino, pituus, kehon tai kasvojen piirteet, 2) Ihonväri, 3) Vammaisuus, pitkäaikainen sairaus tai näkyvä oire, 4) Sukupuoli, sukupuolen ilmaiseminen, muunsukupuolisuus, sukupuolietaisuus, 5) Seksuaalinen suuntautuminen, 6) Kieli, 7) Ulkomainen tausta, romanitausta, saamelaisuus (vuoteen 2021 asti: Ulkomainen tausta, romani, saamelainen), 8) Uskonto, uskonnottomuus tai elämäntilanne, 9) Perhe tai koti (esim. vanhemmat, sisarukset, taloudellinen tilanne, asuinpaikka). Vastausvaihtoehdot: 1) kyllä, 2) ei. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 vähintään yhteen kysymyksen osioon.

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa

”Lukiossa opinto-ohjauksessa toiveitani ja koulumenestystäni ei otettu huomioon, vaan kehoitettiin yliopiston sijaan hakeutumista helpommin sisään pääseville aloille, kuten sairaanhoitaja ja lähihoitajakoulutukseen. Onneksi en kuunnellut ja opiskelen yliopistossa.”

Yhdenvertaisuusvaltuutetun selvitys 2020

*”Huutelu koulumatkoilla alkoi jo ala-asteella. **Opettajat eivät ole** koskaan **puuttuneet** koko peruskoulun läpi jatkuneeseen rasismiin vaan vähättelivät kokemuksiani koko kouluajan. Olen yläasteella sairastunut vakavaan masennukseen, jonka yksi osatekijä on rasismi ja se, että siihen ei puututtu. **Minulle on tarjottu mm. ihonvärin perusteella suomen kielen kursseja maahanmuuttajille, vaikka äidinkieleni on suomi.** Minua ei ole otettu ryhmittöihin, koska muut oppilaat ovat väittäneet kielitaitoani puutteelliseksi, vaikka olen syntynyt ja kasvanut Suomessa.”*

Yhdenvertaisuusvaltuutetun selvitys 2020

”Luokkalaiseni ovat sanoneet, että naiset vain varastavat ja puukottavat ja että olemme mamuja ja että meidän pitäisi häipyä Suomesta.”

”No just se, kun mä kerroin, et mä oon romani, niin silloin koettiin, että mun kanssa ei voi olla. Niin sitten mä jäin koulussa yksin”

”Jos saamelaisista opetettaisiin ja kerrottaisiin enemmän niin ihmiset myös tietäisivät enemmän ja se saattaisi vähentää joitain ennakkoluuloja.”

”Pahoittelen, mutta meille ei oteta lainkaan työharjoittelijoita.” Sen lauseen Leif Hagert sai kuulla kerran toisensa jälkeen, kun hän kiersi Itäkeskuksen kaupunginosan liikkeitä Helsingissä. Hagert oli yläasteella ja edessä oli tet-harjoittelu, peruskouluun tai lukioon kuuluva työelämään tutustuminen.

Kukaan ei maininnut sanallakaan Hagertin etnistä taustaa. Hagert oli kuitenkin jo sen ikäinen, että alkoi hahmottaa asian todellisen laidan: hän joutui järjestelmällisesti syrjityksi vain siksi, että on romani.

Hän kävi kysymässä harjoittelupaikkaa myös lähikaupasta, jossa hän oli tuttu kasvo. Vastaus oli sama kuin muuallakin: meille ei oteta harjoittelijoita. Vähän ajan päästä Hagert meni kyseiseen myymälään ostoksille ja näki siellä valtaväestöön kuuluvan luokkatoverinsa. Tämä oli liikkeessä TET-harjoittelijana.

Leif Hagert Motiivi-lehden haastattelussa 4.10.2019

TAUKO

KENESTÄ PUHUTAAN?

- Rasismia kokee moninainen joukko ihmisiä, ei vain maahan muuttaneet.
- Suomessa asui v. 2022 lähes 496 000 **vieraskielistä**, eli 9 % koko väestöstä, eniten koskaan vrt. Tampereella 23 391, 9,4 % vs. Ylöjärvellä 989, 2,9 %. (Tilastokeskus)
- **Ulkomailla syntyneitä** henkilöitä oli yli 477 000 eli 9 % väestöstä v. 2022 (Tilastokeskus)
- Lisäksi Suomen perinteiset kulttuuriset vähemmistöt: **romanit** ja **saamelaiset** ja muut suomessa syntyneet rodullistetut väh
- Huom! Tilastot eivät kerro koko kuvaa siitä, kuka voi joutua rasismin kohteeksi. Esim. romanitaustaisten henkilöiden tai Suomessa syntyneiden, ei-valkoisiksi rodullistettujen henkilöiden määrää ei tiedetä tarkasti.

KIELELLINEN MONINAISUUS KOULUSSA

- 0–14-vuotiaista lapsista vieraskielisten osuus oli vuoden 2022 lopussa lähes 11 %.
- Noin joka neljäs **peruskouluikäinen helsinkiläinen** on rekisteröidyltä äidinkieleltään muun kuin suomen, saamen- tai ruotsinkielinen. Osuus vaihtelee paljon kouluittain.
- Huom! Suomessa voi kirjata väestörekisteriin vain yhden äidinkielen.
- Vieraskieliset oppilaat ovat hyvin moninainen ryhmä → Oppilailla on erilaiset taustat ja lähtökohdat koulutukseen.

Maahanmuuttaja-
taustainen

POC/BIPOC

S2-oppilas

Ruskea, musta,
mixed

Mitä merkitys- tai vivahde-
eroja näissä termeissä on?

Ei-valkoinen

Rodullistettu

Miten termit heijastavat
valtarakenteita? Kuka ne
määrittelee?

Toisen polven
maahanmuuttaja

Näkyvään
vähemmistöön kuuluva

Maahan
muuttanut

Vieraskielinen

Renaz Ibrahimin Instagram-
tilillä [video](#), joka on tehty
Hassan Maikalin ft.
Yeboyah'n kappaleeseen
Aina ollu tääl.

renaz • Follow

renaz #AinaOlluTääl

@hassanmaikal ja @yeboyah kappaleesta #AinaOlluTääl on noussut monien etnisten vähemmistöryhmien voimakappale. Tästä inspiroituneena halusimme kunnioittaa viime kesän BLM-mielenosoituksia kokoamalla upean porukan videolle ja osoittaa että Suomi on aina ollut monimuotoinen. Halusimme samalla taata jatkumoa näille vaikeille keskusteluille, joita moni on käynyt yhä enemmän viimeisen vuoden aikana. Paljon on tapahtunut, mutta paljon on vielä tehtävää, jotta kaikkien ryhmien ihmisoikeudet toteutuisivat myös täällä Suomessa. Toivomme että kaikilla olisi samanlaiset mahdollisuudet tulla nähdyksi

76,315 views

JUNE 4, 2021

Add a comment...

Post

TUNNISTA RASISMIN TASOT

Rasismi näkyy monella tasolla:

- Sisäistetysti
- Vuorovaikutuksessa
- Rakenteellisesti ja ideologisesti

Sisäistetty rasismi on sitä, että marginalisoituun ryhmään kuuluva hyväksyy negatiiviset kulttuuriset stereotyyptit ja uskomukset osaksi itseään ja se rapauttaa minäkuvaa ja mielen hyvinvointia.

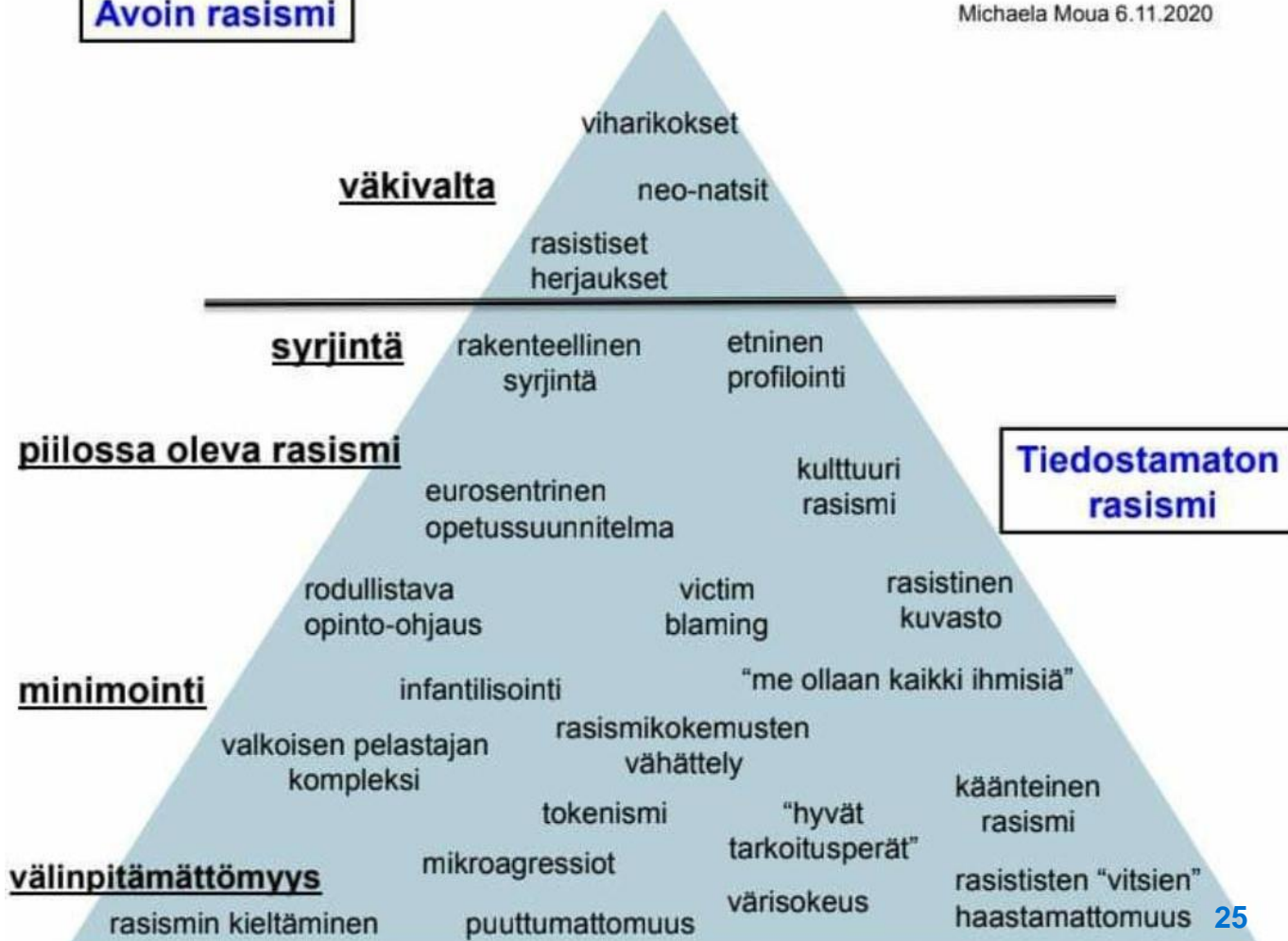

Kuva mukailtu
Dr. Camara Jones Gardener's Tale

MITEN RASISMI ILMENEY?

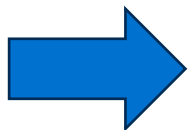
Avoin rasismi

Michaela Moua 6.11.2020

RASISMI VAIKUTTAA HYVINVOINTIIN

stereotypiauhka
vähemmistöstressi

- häpeä
- huonommuuden kokemus
- matala itsetunto
- yhteenkuuluvuuden puute
- stressi
- ahdistus
- masennus
- somaattiset oireet

MONIKULTTUURISUUS- KASVATUS JA ANTIRASISMI

KULTTUURINEN MONINAISUUS

- Maahanmuuttajuuden, etnisyyden, kulttuuri- tai seksuaalivähemmistön tai monikulttuurisuuden sijaan puhutaan nykyään usein "moninaisuudesta"
- Yksilötasolla kulttuuri on ainakin sekoitus seuraavia: Sukupuoli-identiteetti ja seksuaalinen suuntautuminen, äidinkieli/ -kielet, uskonto ja hengellisyys, ammatti- ja koulutustausta, ikä ja yhteiskuntaluokka, kansallinen ja maantieteellinen alkuperä, etninen ja rodullistettu identiteetti
- **Kuitenkin usein maahanmuuttotaustaisten kohdalla korostetaan etenkin etnisyyttä ja uskonnollista taustaa**

KOHTI KRIITTISTÄ MONIKULTTUURISUUSKASVATUSTA

- Ida Hummelstedtin väitös Helsingin yliopistossa 2022
 - Monikulttuurisuuskasvatuksen orientaatioita on erilaisia: toiseus ongelmana / moninaisuuden arvostaminen / epätasa-arvoisuuksien purkaminen
 - Suomalaisen monikulttuurisuuskasvatuksen tulisi olla selkeästi antirasistista, jotta se voi purkaa epätasa-arvoisuuksia.
 - Verkkojuttu [Pelkkä hyväntahtoinen monikulttuurisuuskasvatus ei riitä purkamaan eriarvoisuutta koulutuksessa](#)
 - Väitös ”[Acknowledging diversity but reproducing the Other: A critical analysis of Finnish multicultural education](#)”

KONSERVATIIVINEN DISKURSSI

- "Toisia" tulee opettaa maan tavoille

Maahanmuuttaneet ja muut ei-valkoiset ihmisiä, joita tulee integroida länsimaiseen kulttuuriin eli

- Kulttuuriset erot nähdään pysyvinä ja sisäsyntyisinä

LIBERAALI DISKURSSI

- Monikulttuurisuus rikkautena, mutta ei pureuduta valtarakenteisiin
- Ei huomioi "rotua", hiljentää rasismien kokemukset
 - Äänessä usein etuoikeudet ja normiin kuuluvat
 - Mahdollistaa mukavuusalueella pysymisen

KRIITTINEN DISKURSSI

- Huomioi vallan, normit ja etuoikeudet
- Pureutuu prosesseihin, joissa "Toista" tuotetaan
- Kulttuuria ei ylikorosteta, se nähdään dynaamisena ja muuttavana
- Purkaa vastakkainasettelua
- Monikulttuurisuuskasvatus koskettaa kaikkia

- **Kulttuurisensitiivisyys** = halua, kykyä ja herkkyyttä ymmärtää eritaustaisia ihmisiä
- **Kulttuuritietoisuus** = taitoja ja kykyjä, joita tarvitaan kulttuurisesti erilaisten ihmisten kohtaamisessa (muodostamaan toimiva vuorovaikutussuhde)
- Kulttuurien välinen kohtaaminen: ymmärrys rakentuu vuorovaikutuksessa, yhdenvertaisessa kohtaamisessa (ei oleteta),
- Tietoisuus muista kulttuureista voi auttaa, mutta jokaisessa meissä päällekkäisiä kulttuureita (etninen, sukupuoli, koulutus, ammatillinen jne.)

MITÄ ON ANTIRASISMI?

Antirasismi ei tarkoita vain irtisanoutumista rasismista ("Meillä on nollatoleranssi rasismille")

Antirasismi on aktiivista toimintaa, joka tähtää

- *tietoisuuden lisäämiseen*
- *valtasuhteiden tunnistamiseen*
- *ennakkoluulojen tunnistamiseen myös itsessä*
- *rasismin purkamiseen asenteissa, rakenteissa, käytännöissä, lainsäädännössä.*

LOUNASTAUKO 60 MIN

NORMITIETOISUUS JA ITSEREFLEKTIO

NORMIT – MILLAINEN ON IDEALIOPPILAS?

- Normit ovat yhteisön sääntöjä
- Voivat toiseuttaa
- Sisältyy oletuksia
- Vähemmistöön ja marginaaliin kuuluvat tunnistavat helpoiten

Valkonormatiivisuus ei viittaa niinkäänih onväriin vaan niihin merkityksiin, jotka annetaan länsimaalaisuudelle/ eurooppalaisuudelle sosiaalisissa hierarkioissa ja valtasuhteissa.

- Kuka on suomalainen?
- Keiden historiaa kerrotaan? Keiden jää piiloon?
- Ketkä näkyvät vallan paikoilla?

Meistä tulee lääkäreitä

HS 27.11.2019

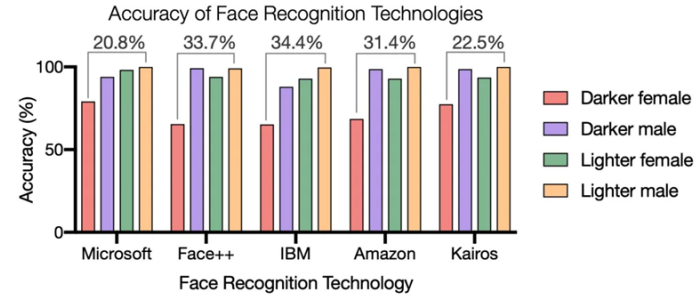
Hoitajaksi HUSiin

Lääkäriksi HUSiin

HUSin mainos-
kuvastoa, kuva Twitteristä 25.11.2021

NORMITIETOISUUS

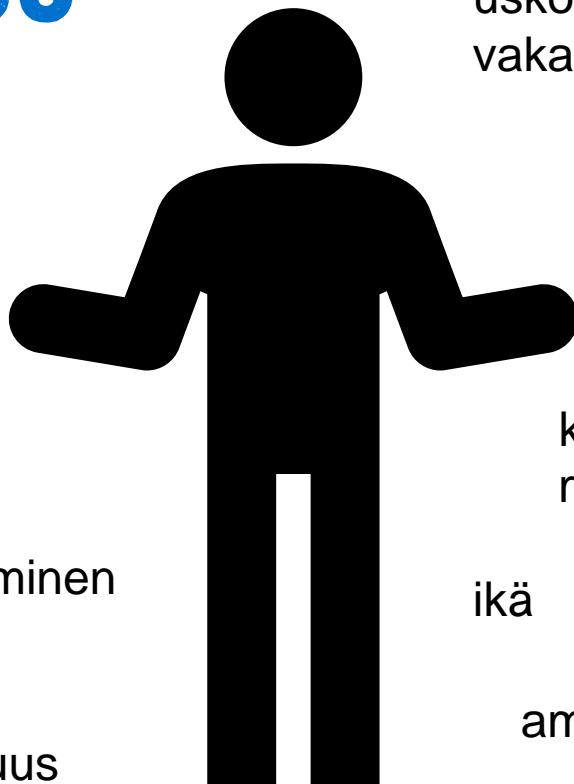
- Oletukset ja yhteisölliset normit vaikuttavat meidän omaan toimintaan ja vuorovaikutukseen
- Normitietoisuudella tarkoitetaan yhteiskunnallisten normien **kriittistä tarkastelua** ja **aktiivista toimintaa** vahingollisten normien purkamiseksi
- Normitietoisuus edistää kaikkien yhdenvertaisuutta: antaa tilaa jokaiselle olla oma itsensä

MITEN NORMIT NÄKYVÄT KOULUSSA?

- Pia Mikanderin [väitöksen](#) (2016) mukaan oppikirjojen maailmankuva on yhä eurosentrinen
- Tuuli Kurjen [väitöksen](#) (2019) mukaan oppilaita ohjataan sukupuolittuneesti ja rodullistavasti koulutuksessa ja työllisyyspolulla
- Ina Juvan [väitöksen](#) (2019) mukaan ei-normaaliksi nimetyt oppilaat joutuvat helpommin kiusatuiksi (ks. myös [verkkojuttu](#)). Suomalainen identiteetti oli osa ideaalin oppilaan rakentumista. Sitä ei mielletty etniseksi identiteetiksi, vaan se nähtiin osaksi normaaliutta. Muut etniset identiteetit nähtiin potentiaalisesti ongelmallisiksi.

MONINAISUUS MEISSÄ

uskonto tai
vakaumus

perhesuhteet

sukupuoli

terveydentila

yhteiskuntaluokka

kieli

etninen identiteetti

seksuaalinen suuntautuminen

kansallinen tai
maantieteellinen alkuperä

ikä

kansalaisuus

poliittinen
toiminta

vammaisuus

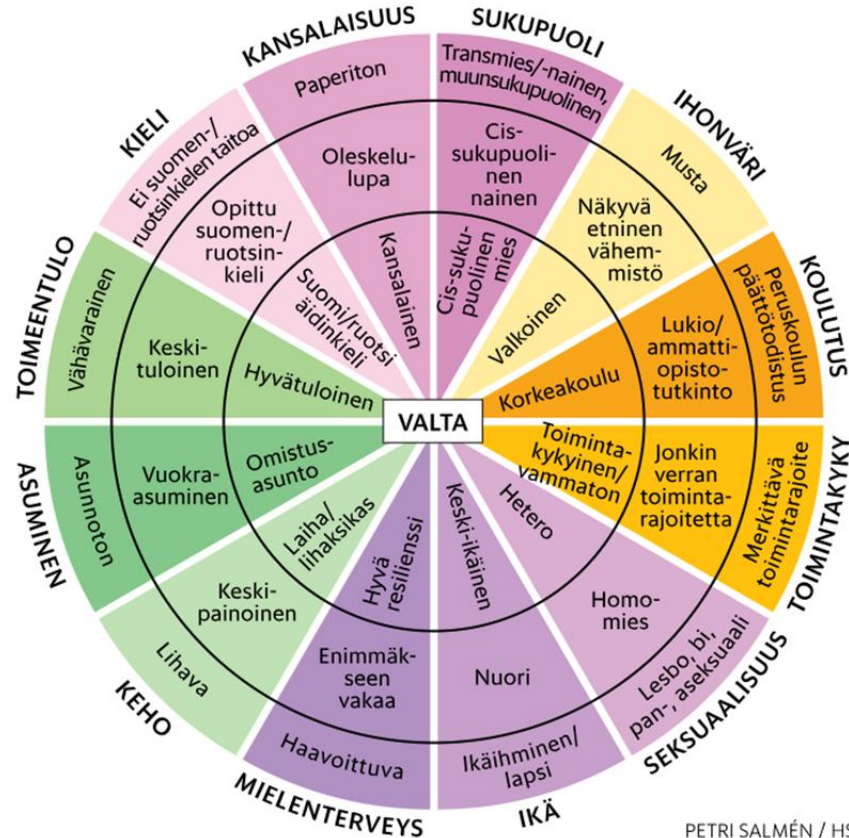
ammatti ja koulutustausta

POHDINTA

- **Itsereflektio:** Mieti omaa identiteettiäsi. Kuinka valta-asemasi muuttuu kun liikut kehällä?
- **Pienryhmäkeskustelu:** Keskustelkaa yhdessä siitä, miten nämä asiat näyttäytyvät teidän luokissanne.
- Jos ajattelet työpaikkaasi, tuttavapiiriäsi, missä kohdin kollegasi, ystäväsi, oppilaasi sijaitsevat kehällä?

Etuoikeuskehä

Mitkä tekijät lisäävät tai kaventavat mahdollisuksiasi?

PETRI SALMÉN / HS
Lähde: ccrweb.ca / Sylvia Duckworth, käännös: Michaela Moua

- Kuinka valta-asemasi muuttuu kun liikut kehällä?
- Jos ajattelet työpaikkaasi, tuttavapiiriäsi, missä kohdin kollegasi, ystäväsi, oppilaasi sijaitsevat kehällä?

KOHTI YHDENVERTAISTA JA ANTIRASISTISTA TYÖTETTA

VINKKEJÄ ANTIRASISTISEEN PEDAGOGIIKKAAN

- Tunnista omat ennakkoluulosi.
- Ymmärrä jokaisen tarve tulla nähdyksi ja tunnustetuksi yksilönä.
- Älä oletta – anna oppilaille oikeus itsemäärittelyyn.
- Tunnista, että kaikki olemme hybridisiä ja muuttuvia: kulttuurit eivät ole kiinteitä tai staattisia.
- Vältä kategorisointia ja vastakkainasettelua (“me tällaiset” ja “he tuollaiset”).
- Pohdi oppilaiden kanssa yhdessä, mitä on rasismi.
- Puutu syrjivään kieleen ja tee selväksi oppilaille miten syrjintätapauksissa toimitaan.
- Tarjoa samastumisenkohteita vähemmistöihin kuuluville oppilaille.
- Vältä sanomasta, että et näe “värejä” – niissä ei sinänsä ole mitään vikaa. Hierarkioita täytyy tuoda esiin ja sitä kautta purkaa, ei lakaista maton alle.
- Kartoita tilannekuvaa vähemmistökokemuksista ja konkretisoi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

- Moninaisuus matematiikan sanallisissa tehtävissä, esim. Aisha ja Mohamed eikä Liisa ja Pekka. (Voi myös käyttää oppilaiden nimiä!)
- Luokan kielellisen moninaisuuden näkyväksi tekeminen, esim. tervehdykset näkyviin kaikilla luokassa puhutuilla kielillä.
- Jokaisella opiskelijalla oikeus valita oma kutsumanimensä. Nimen muuttaminen sähköpostiosoitteessa, Wilmassa ym. onnistuu.
- Palkinto opettajalle, joka on edistänyt yhdenvertaisuutta toiminnallaan.
- Turvallisemman tilan ohjeet käyttöön, esimerkki miten turvallisista tiloista voi sopia yhdessä opetusryhmän kanssa: https://www.potentiaalihanke.fi/wp-content/uploads/2022/05/L-Potentiaali_turvallisemmantilanperiaatteet2022-2.pdf

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

- Tutkikaa ys-ajalla oppikirjojen kuvia ja käykää keskustelua havainnoista.
- Käykää läpi Kouluterveyskyselyn oppilaitoskohtaiset tulokset ja tutkikaa, onko siellä syrjivän kiusaamisen indikaattoreita
- Sukupuolineutraalit vessat
- Lomakkeissa, kyselyissä ym. on mahdollisuus valita sukupuolen kohdalla vaihtoehto "muu".

Oikeanpuoleinen esimerkki Espoosta:

06.04.2022 12:07

Hei opiskelija,

jos vietät Ramadania, voit pyytää päivän aterian take away -muodossa ruokalasta mukaasi. Voit käydä kokoamassa annoksen koulun lounasaikana, ja jättää sen kylmäsäilytykseen ruokalaan. Ateria tulee kuitenkin noutaa kello 15 mennessä.

--

Dear student,

if you are having Ramadan, you can get the day's meal from the diner as a take away -meal. You can choose your portion during the lunch break and leave it into the diner's fridge. Please remember to collect your meal by 3 p.m.

ESIMERKKEJÄ OPPIKIRJOISTA

Millaisissa tilanteissa erilaisia ihmisiä kuvataan?

Esimerkit SanomaPron Geos 3 -oppikirjasta (lukion maantiede 2021).
Kuva vasemmalla: s. 75.
Kuva oikealla: s. 5.

Romaniasu tai saamelaispuku ovat kantajalleen ylpeyden aihe, joka kertoo oman kulttuurin arvostuksesta. Aina kulttuuristen symbolien tai asujen käyttö ei kuitenkaan ole sopivaa. Jos esimerkiksi intiaanipäähine on vain viitsi, se voi loukata asun alkuperäistä kantajaa.

Geos 3:n luettuasi osaat:

- käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä
- tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassasi huomioon ihmisöudet
- hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasolla
- analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita
- analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ja ymmärrät ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassasi.

- Hyödynnä teemapäivät ja niihin liittyvä [Maailmankoulun materiaali](#), esim.
 - 3.12. Kansainvälinen vammaisten päivä
 - 6.2. Saamelaisten kansallispäivä
 - 21.3. Rasismin vastainen päivä ja viikko
 - 8.4. Romanian kansallispäivä
 - 17.5. Kansainvälinen homo-, bi- ja transfobian vastainen päivä
 - 21.5. Kansainvälinen kulttuurisen moninaisuuden päivä

Kuva Irmeli Huhtalan opinnäytteestä *Koti etsii ihmistä*
– romanikuvat mainoksissa (2007)

YHTEISÖ- JA YKSILÖTASON TOIMET

Tutkija Heidi Huilla toi esiin väitöskirjassaan ainakin neljä tekijää, joiden avulla huono-osaisiksi määriteltyjen alueiden koulut menestyvät oppimistuloksissa:

1. kunnioittavat suhteet aikuisten ja lasten välillä
2. koulun yhteiset toimintaperiaatteet
3. hierarkioiden purkaminen eri ammattiryhmien välillä
4. riittävä määrä aikuisia koulussa

Kaupunkikoulut ja huono-osaisuus:

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/341436/huilla_heidi_v%c3%a4it%c3%b6skirja_2022.pdf?sequence=3&isAllowed=y

A close-up photograph of various yarns and knitted items. In the foreground, there's a large ball of thick, greyish-blue yarn. To its right is a ball of light beige yarn. In the background, there are several other balls of yarn in shades of brown, tan, and white, some of which are partially knitted into small pieces. The overall scene is warm and textured, with a focus on the tactile qualities of the wool and yarn.

**MUISTA: EI TAVOITELLA
TÄYDELLISYYTTÄ VAAN EDISTYSTÄ!.**

Verkkokurssi antirasismista ammattilaisille – *tietoa, taitoa, tunnetta*

thl.fi/antirasismikoulutus

TURVAPAikka-
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

European unionin tuella

Viisi tarinaa rasismista Suomessa

Suora linkki
dokumenttiin: <https://youtu.be/TeIwM3PWWiw>
Katsotaan kohta 11.29-14.54

Miksi antirasismi on tärkeää?

Linkki videoon:

<https://www.youtube.com/watch?v=EAEYgbjAdQk>

OMA SUUNNITELMA JA KOHTI VIIMEISTÄ KOULUTUSPÄIVÄÄ

RYHMISSÄ: OMAN SUUNNITELMAN

ESITTELY LYHYESTI

- Esittele ryhmässä oman kokeilusi suunnitelma (aikaa n. 5 min/kokeilu), jota muut voivat sitten kommentoida ja sparrailla (kommentoinnille yht. 10-15 min/ryhmä).
- Mikäli herää kysymyksiä kokeilujen suhteen, me kouluttajat olemme myös kuulolla ja sparrailuvalmiudessa!

SEURAAVAT ASKELEET

- Kolmas ja viimeinen koulutuspäivä keskiviikkona 16.11. klo 9–15. Aiheena **sukupuolisensitiivinen opetus ja sateenkaarinuoret**. Vieraileva kouluttaja: nuorisotyön osallisuuden asiantuntija Teija Ryhtä Setasta.
- Välitehtävä 5, keskustelu videon pohjalta
- Valmistaudu esittelemään muille pedagoginen kokeilusi viimeisellä kerralla. Mitä teit, mikä onnistui, miltä kokeilun tekeminen tuntui, mitä opit?